

**Thema:
Culturele
communicatie**

**Wereldwijd
studeren op
Stenden
Hogeschool**

**Samenwerken
met Chinese
studenten**

**Hogeschool
Zeeland
bevordert
culturele
communicatie**

Inhoud

02 Voorwoord Astrid Overvoorde

Cultuurverschillen?

Die moeten we juist benutten

03 Docent aan het woord

“Mijn uitdaging is het écht samenbrengen van mensen”

04 Hogeschool aan het woord

Wereldwijd onderwijs

05 Inspirator aan het woord

Pionieren in China

06 Auteur aan het woord

“De kunst is om cultuurverschillen te benutten”

07 Speciaal voor u geselecteerd

Interessante titels in uw vakgebied

08 Informatief

Docentgegevens, student Wiebke Andres en Elke dag het klasje van de dorpschool missen...

Contact

Wat is Platform?

Platform Communicatie is een nieuwsbulletin voor en door docenten en opleidingsmanagers. Het blad wordt 3x per jaar gratis verspreid.

Platform Communicatie ook ontvangen?

Maakt u dan eenmalig een docentnummer aan op www.docentengegevens.nl. U kunt hier ook uw adresgegevens controleren en wijzigen.

Klantenservice

Voor informatie over alle leermiddelen, het aanvragen van beoordelingsmateriaal en overige vragen, suggesties, klachten en opmerkingen. U kunt ons bereiken via ho@noordhoff.nl of via 050 522 65 22. We zijn u graag van dienst.

Website

Kijk op www.noordhoff.nl onder **Hoger Onderwijs** voor meer informatie over onze studieboeken, events, nieuws, accountmanagers, auteurs en meer...

Colofon

Redactie: Astrid Overvoorde (eindredacteur),
Margriet Bakker (Noordhoff Uitgevers) en
Marion Vetter (Noordhoff Uitgevers).

Vormgeving: SaDe Design, Muiderberg

Adres: Postbus 58, 9700 MB Groningen,
ho@noordhoff.nl

Voorwoord

Eindredacteur Platform Communicatie

Astrid Overvoorde werkt als tekstschrijver, eindredacteur en 'communicatiehulp' voor onder meer Rijkswaterstaat, Sociale Verzekeringsbank en de gemeente Delft. Na een loopbaan als accountmanager bij een Amerikaanse organisatie, stak haar passie voor communicatie weer op. Dat resulteerde in de oprichting van CommuniCate! in 2003. Een 'eenvrouwszaak' voor uiteenlopende communicatieklussen. Voor meer informatie: www.communicate.nu.

Astrid Overvoorde astrid@overvoorde.com

Cultuurverschillen? Die moeten we juist benutten

Anders is niet beter of slechter. Je moet rekening houden met elkaars wensen en mogelijkheden. In Nederland is iedereen gelijk, vinden wij, maar in de meeste andere landen kun je echter niet om gezagsverhoudingen heen. Dat is een mooi voorbeeld van een cultuurverschil. In deze 13e editie van Platform Communicatie staat het thema 'culturele communicatie' daarom centraal. Een student, docent, auteur en een voorzitter van het college van bestuur belichten dit thema, elk vanuit hun eigen invalshoek.

De geïnterviewden zijn het erover eens dat we een internationale uitwisseling van mensen, kennis, ideeën en culturen moeten stimuleren anno 2010. Het is belangrijk om professionals op te leiden die de tendensen van de globalisering begrijpen. Studenten moeten al vroeg ervaren hoe het is om in een ander land te leren, te wonen en te werken. Op Stenden Hogeschool worden studenten opgeleid met een open wereldbeeld en een open blik voor internationale ontwikkelingen. Je leest er meer over elders in dit Platform.

Hoe beter je de taal beheerst en hoe meer je jezelf thuis voelt in een land, des te makkelijker zal de communicatie verlopen. Daar staat tegenover dat je dan vaak nog meer verschillen ontdekt. Deze cultuurverschillen moeten we juist koesteren en benutten.

Karin van Druenen is, na haar opleiding Sociale Akademie (SAR 1981), aangevuld met een bevoegdheid NT2 en Culturele Communicatie, al vanaf 1982 docent NT2. Eerst in Buurthuis Piet Hein in Rotterdam, vervolgens 13 jaar aan het ROC Friese Poort. Sinds zes jaar is Karin werkzaam op de Hogeschool Zeeland in Vlissingen.

Docent aan het woord

“Mijn uitdaging is het écht samenbrengen van mensen”

Het coachen en motiveren van cursisten en studenten heeft in haar werk altijd een belangrijke rol gespeeld. Tot op de dag van vandaag combineert zij het lesgeven met sociaal-culturele activiteiten. Karin van Druenen is al jaren een geïnspireerde en enthousiaste docent NT2, die regelmatig nieuwe projecten bedenkt om contacten tussen diverse culturen te bevorderen. “Ik geniet van mijn totaal gemengde klassen tijdens de lessen Nederlands, waarin geen enkele cultuur dominant is.”

Nieuwe projecten

“In mijn werk ben ik altijd op zoek naar mogelijkheden om kennis over te dragen op een effectieve manier. Dit resulteert vaak in nieuwe projecten. Bijvoorbeeld een databank om bedrijven en stagiaires samen te brengen en een cursus om langdurig werkloze vrouwen te stimuleren werk te zoeken: Project Turn@round. Voor dit laatste project ontving ik ooit op een congres een prijs als voorbeeld van ‘Good Practice’. Op de Hogeschool Zeeland, waar ik momenteel werk als docent NT2, ontwikkelde ik het zogenoemde ‘Peerproject’ ter bevordering van contacten tussen Nederlandse en buitenlandse studenten.

Oliebollen bakken

Vanaf mijn start op de Hogeschool Zeeland viel mij op, dat de buitenlandse studenten erg op een eiland zaten en weinig contact hadden met de Nederlandse studenten op school en daarbuiten. Ik bedacht het Peerproject om hierin verandering te brengen. Ieder semester arriveren er tussen de 50 en 100 nieuwe buitenlandse studenten op school. Studenten krijgen 1,25 Ec als ze in een groep met minimaal drie nationaliteiten, minstens 35 uur binnen een semester met elkaar doorbrengen bij gezamenlijke activiteiten.

Aan het eind van het semester krijg ik verslagen van de activiteiten, variërend van een dagje Amsterdam tot oliebollen bakken of Sinterklaas vieren. In het voorwoord en de conclusie lees ik de meest enthousiaste reacties, zelfs vriendschappen voor het leven komen eruit voort.

Geen wereldstad

Het Peerproject speelt voor de studenten een belangrijke rol bij het succes van hun semester als exchange student in Zeeland, ondanks het feit dat Vlissingen geen wereldstad is! In het begin namen alleen studenten van de studie IBMS deel aan het project. Inmiddels komen mondjesmaat de inschrijvingen binnen van de andere studierichtingen: PABO, SPH, studenten International Business and languages etc. Iedere studierichting heeft een ander belang bij het contact met de buitenlandse studenten. De een wil intercultureel werken onder de knie krijgen, de ander wil zijn talen extra oefenen. Zelfs de studenten van het Maritiem Instituut zien het nut en vooral het plezier van nu al kennismaken met studenten uit andere culturen.

Ook cultuur

Of buitenlandse studenten voor zes maanden of voor twee of vier jaar naar Nederland komen, ze willen niet alleen de taal leren. Maar zij willen juist ook de cultuur van het land waar ze tijdelijk wonen leren kennen. Die tijdelijkheid maakt dat de taalwensen duidelijk anders zijn dan bij mensen die zich voorgoed willen vestigen in Nederland. Daarbij krijgen studenten per week maar anderhalf uur klassikaal les, 15 weken per semester en moeten ze buiten de les nog eens 35 uur aan zelfstudie besteden. Dat betekent maar 70 uur per semester om een nieuwe taal te leren, die tijd moeten we dus zo effectief mogelijk besteden.

Met de vuist op tafel

De belangrijkste taal- maar ook cultuurverschillen zijn er tussen Duitse en Franse- en Spaanse studenten. De laatste jaren komen daar steeds meer Oost-Europese studenten bij en ook zij hebben hun eigen taalspecifieke achtergrond. De Duitse taal mag dan het dichtst tegen de Nederlandse taal liggen, de Duitse cultuur, met name de schoolcultuur, verschilt nogal. Als Duitse studenten tevreden zijn met mijn les, roffelen ze na afloop met de vuisten op tafel. Ze zijn formeler, beleefder maar eisen ook meer van de docent op het gebied van organisatie en duidelijkheid.

“Wij-zij”-discussie

In mijn ogen wordt al jaren te vaak een “wij-zij-discussie” gevoerd, vooral onder invloed van de politiek. Ieder individu behoort tot diverse culturen en subculturen. Mijn uitdaging is het echt samenbrengen van mensen. Momenteel is er meer sprake van naast elkaar, dan met elkaar te leven. Ook een gelijkwaardige basis ontbreekt. Het maakt een groot verschil of je in een van de oude stadswijken woont, op het platteland of in een kleine provincie stad. Over subculturen gesproken.”

Aan Stenden Hogeschool studeren circa 11.000 studenten, waarvan ongeveer 2.900 internationale studenten (2300 in Nederland en 600 in het buitenland). Stenden vertegenwoordigt 65 nationaliteiten. Er zijn vestigingen in Leeuwarden, Emmen, Groningen, Meppel, Assen, Doha (Qatar), Bangkok (Thailand), Port Alfred (Zuid-Afrika) en Bali (Indonesië). Robert Veenstra is voorzitter van het college van bestuur van Stenden Hogeschool Leeuwarden.

Hogeschool aan het woord

Wereldwijd onderwijs

Stenden Hogeschool Leeuwarden profileert zich als internationale hogeschool. Naast de vijf Nederlandse vestigingen zijn er ook vestigingen in Qatar, Thailand, Zuid-Afrika en Indonesië. Stenden is druk bezig met de voorbereidingen voor haar vijfde buitenlandse locatie: Stenden University Berlijn die naar verwachting in 2011 haar deuren opent. Volgens Robert Veenstra - voorzitter van het college van bestuur - sluit deze buitenlandse uitbreiding goed aan bij de visie en de culturele identiteit van Stenden: "We willen mensen opleiden met een open wereldbeeld en een open blik voor internationale ontwikkelingen. Daarom stimuleren we expliciet een internationale uitwisseling van mensen, kennis, ideeën en culturen."

Internationalisering

"Met de titel 'Wereldwijd Onderwijs' leidt Stenden studenten op tot gedegen en creatieve vakmensen die de tendensen van globalisering begrijpen. Internationalisering van het curriculum is voor Stenden een van de hoofdpunten. Dit doen wij onder andere door onderwijs op verschillende plaatsen in de wereld aan te bieden. Stenden kent hierbij drie internationaliseringsdoelen:

- 1 **Internationalization@home** verzorgt interculturele ontmoetingen tussen studenten en medewerkers van verschillende nationaliteiten op alle Stenden locaties.
- 2 **Internationalization mobility** omvat de 'exchange programmes', de stages en de 'Grand Tour'. Met de Grand Tour kunnen studenten een onderdeel van hun studie op de buitenlandse locaties van Stenden volgen. De aard van de opleiding en de praktische mogelijkheden bepalen de lengte van het verblijf in het buitenland. Ook voor medewerkers van Stenden is het mogelijk om voor een bepaalde periode te werken op een van de buitenlandse sites van Stenden.
- 3 **Internationalization abroad** houdt in dat Stenden actief bouwt aan haar campussites in het buitenland, waar vergelijkbare studieprogramma's aangeboden worden. Hier ontwikkelen we ook minors met een 'couleur locale', op basis van de regionale ontwikkelingen in het land zelf. Populair op onze locatie in Zuid-Afrika zijn bijvoorbeeld onze 'Wine Studies' en 'Wildlife and Lodge Management'. Ook kunnen de studenten minors als 'Spa and Health Management' volgen die op Bali en Thailand verzorgd worden.

Zo werkt het

Stenden's buitenlandse vestigingen zijn zelfstandige onderwijsentiteiten. Ze bieden echter wel hetzelfde curriculum aan als in Nederland. Stenden Qatar heeft bijvoorbeeld net als Stenden Leeuwarden een International Tourism Management Programma. Het programma in Qatar moet precies hetzelfde zijn als het programma in Leeuwarden. Daarnaast kan er 'couleur locale' gegeven worden aan de specifieke minoren die ontwikkeld zijn, zoals bijvoorbeeld 'Wine Management'

onderdeel is van het International Hospitality Management programma op onze locatie in Zuid-Afrika.

De buitenlandse vestigingen hebben een eigen exploitatieverantwoordelijkheid en moeten zelf regionale studenten werven. Daarnaast ontvangen zij met het Grand Tour concept studenten vanuit Nederland en de andere locaties. De hoofdvestiging van Stenden zit in Leeuwarden.

Kwaliteitswaarborg

Ook vindt er regelmatig uitwisseling van docenten plaats. Dit, in het kader van 'internationalization mobility' en om de kwaliteit van de programma's te waarborgen. Een docent introduceert dan een (nieuwe) minor of module op een buitenlandse locatie en begeleidt de lokale docenten. Daarna verzorgen de lokale docenten de modules zelfstandig onder begeleiding van Stenden in Nederland. Via e-mail en Blackboard wisselen ze vervolgens studentenevaluaties en kwartaalrapportages met elkaar uit. Dat betekent voor onze docenten dat ze voldoende gekwalificeerd, competent en sociaal cultureel sensitief moeten zijn. Daarnaast moeten ze natuurlijk voldoen aan de taaleisen.

Internationale Stages

Naast de Grand Tour en de stageopdrachten, aangeboden door de buitenlandse sites, zijn er veel internationale contacten en uitwisselingsprogramma's met diverse instellingen voor Hoger Onderwijs en stagebedrijven in het buitenland. Bovendien hebben we een internationale office die exchangeprogramma's coördineert en beschikken onze opleidingen zelf over een groot internationaal netwerk met interessante stageplaatsen over de hele wereld. Dit alles doen wij om mensen en organisaties in staat te stellen het verschil te maken, regionaal, nationaal of internationaal. Onze visie spreekt boekdelen: "Serving to make it a better world."

Benieuwd naar de Grand Tour ervaring van studente Margriet van Dijk? Kijk op de achterzijde van dit magazine!

Projectleider van CHECK-IT is Frances Rusman van de opleiding Informatica van Hogeschool Leiden. Zij is daar verantwoordelijk voor externe contacten, onder andere voor de link tussen haar opleiding en het bedrijfsleven. Henk Frencken van het ICLON van de Universiteit Leiden is een van de initiatiefnemers en nu als adviseur bij het programma betrokken. Hij is specialist op het gebied van internationalisering van onderwijs en is betrokken bij een reeks projecten met Chinese partners en over Chinees onderwijs.

Inspirator aan het woord

Pionieren in China

“Heb jij wel eens iets anders besteld bij de Chinees dan tjap tjoy? Een flinke groep Nederlandse studenten Informatietechnologie wél. In China voeren ze, in koppels met Chinese studenten, stages en afstudeeropdrachten uit voor Chinese en Nederlandse klanten. Daartoe runnen ze samen met docenten het CHECK-IT Center, in het Softwarepark van Xiamen in Zuid China”, aldus een enthousiaste Henk Frencken van ICLON (Universiteit Leiden).

“De eerste groep Nederlandse studenten arriveerde, met twee docenten, in september 2009 in Xiamen. Deze pioniers hebben, samen met hun Chinese collega-studenten en docenten, het CHECK-IT Center opgestart. De Nederlandse studenten zijn in Nederland goed voorbereid op hun verblijf in China door middel van een korte cursus. Die kennis bleken ze in China hard nodig te hebben, omdat Chinese studenten andere dingen weten, zaken anders aanpakken en door hun docenten anders worden aangestuurd. Maar dat is precies het doel van CHECK-IT: leren IT-werk te doen in een internationaal werkverband.

Enthousiast uit Xiamen

De eerste groep van negen studenten is onlangs enthousiast uit Xiamen teruggekeerd en het roer is overgenomen door een nieuwe groep van 17 studenten uit Nederland. CHECK-IT functioneert nu als een 'Knowledge Center', waarin kennis en ervaring wordt gebundeld op het gebied van IT en softwareontwikkeling in een interculturele context. Voor alle studenten is hun werk voor CHECK-IT onderdeel van hun studie. Dat geeft flink wat praktische problemen met studie-inhoud, roostering en puntentoekening, zowel aan de Chinese als aan de Nederlandse kant. Maar men werkt nauw samen en uiteindelijk worden er altijd oplossingen gevonden. En dat blijkt een sterk element van het leren.

Werk en opdrachten

Er wordt hard gewerkt in Xiamen! Naast hun fulltime werk aan IT-bedrijfsopdrachten, runnen de studenten de website www.checkit-center.com waarmee zij nieuwe opdrachten proberen binnen te halen van Nederlandse en Chinese bedrijven. De studenten zijn verantwoordelijk voor de dagelijkse operationele organisatie van het 'Center' en zij verzorgen de marketing en communicatie. Het organiseren van kennisuitwisselingsseminars behoort ook bij hun taken. Zo wordt hun Chinese netwerk opgebouwd en uitgebreid. Ten slotte besteden Nederlandse én Chinese studenten in een gecoördineerd programma ongeveer een halve dag per week expliciet aan 'acculturatie en culturele communicatie', als vast onderdeel van hun takenpakket.

Naar eigen zeggen leren de studenten het meest door in Chinees-Nederlandse teams samen te werken aan bedrijfsopdrachten. Dat

blijkt uit een tweetal uitgebreide evaluatiestudies die momenteel plaatsvinden. Beide onderzoeken naar 'intercultureel leren in CHECK-IT' worden uitgevoerd door masterstudenten Onderwijskunde van de Universiteit van Xiamen en de Universiteit Leiden.

Voordelen voor de partners

In het CHECK-IT project werken de IT-opleidingen van de Universiteit Leiden, Hogeschool Leiden, Hogeschool Zuyd, De Haagse Hogeschool en de Hogeschool Arnhem Nijmegen samen met de Software Engineering School van Xiamen University in China. ICLON, Universiteit Leiden en het Centre for the Study of Higher Education van Xiamen University zijn ook betrokken bij het Center om dit innovatieve onderwijsconcept te ondersteunen. Vorig jaar kreeg het project een subsidie van het programma Internationalisering Beroepsonderwijs van de Economische Voorlichtingsdienst. CHECK-IT zorgt voor hechte contacten tussen Chinese en Nederlandse instituten en bedrijven. Zo wordt er actief kennis gedeeld op het gebied van onderwijs én op het gebied van de IT-industrie tussen de partners die meedoen.

Toekomst

In de nabije toekomst zal de website ook 'Knowledge Creation' (kenniscreatie) faciliteren voor interculturele IT-ontwikkelingen en onderzoek. Vanaf de tweede helft van 2010 zal het aantal studenten dat werkt voor CHECK-IT stijgen naar 50 per jaar.” Eind april bezocht een Chinese delegatie van CHECK-IT Nederland om die contacten verder aan te halen en om te praten over enkele nieuwe initiatieven die op het verlanglijstje zijn gekomen.

Op 9 februari 2010 organiseerde Noordhoff Uitgevers een congres over 'Inspireren tot Leren', om het 30-jarig bestaan te vieren van de 'Hoger Onderwijs Reeks'. CHECK-IT verzorgde daar een workshop, waarin de deelnemende ho-docenten 'live' vragen konden stellen over het programma aan studenten en staf in China. Het filmpje op de website van E-Merge (een van de ondersteunende organisaties van het eerste uur) geeft een 'I-Phone' impressie. Kijk op: www.e-merge.nu/check-it.

Na zijn studie Politieke en Sociale Wetenschappen aan de UvA werkte Klaas Schermer (1944) als docent in het wo en hbo bij diverse opleidingen. Sinds 1991 was hij actief in internationale projecten op onderwijsgebied. Als gastdocent werkte hij onder meer in Hongarije, Duitsland en de VS.

Auteur aan het woord

“De kunst is om cultuurverschillen te benutten”

Binnen en buiten het onderwijs heeft Klaas Schermer diverse functies als medewerker, bestuurder en manager gehad. Daardoor heeft hij een uitgebreid netwerk binnen opleidingen, bedrijven en brancheorganisaties, nationaal en internationaal. Deze ervaringen vormden de aanleiding tot het schrijven van een aantal boeken, waaronder *Interculturele samenwerking en communicatie*. “Waar het om gaat is dat je begrijpt wat mensen beweegt. Hun uitingen zijn door hun cultuur vormgegeven maar de oorzaken liggen dieper.” Klaas Schermer over interculturele communicatie.

Ambitieniveau

“Overall komen mensen met een verschillende achtergrond elkaar tegen, in het onderwijs en daarbuiten. Maar vooral in contacten met buitenlandse studenten en collega's zie je het effect van cultuurverschillen. Als Nederlandse studenten met bijvoorbeeld Duitse of Poolse studenten gaan samenwerken, vallen ze van schrik achterover. Het ambitieniveau van Duitse of Poolse studenten ligt vaak veel hoger. Nederlandse studenten zijn meestal al dik tevreden als ze een voldoende scoren en hun 'credits' krijgen. Grappig is, dat zij wel harder gaan werken als de Duitsers of Polen hoger mikken; ze willen niet de indruk wekken dat ze minder kunnen.

Opstartproblemen

Interculturele samenwerking kent daarom vaak opstartproblemen. In eerste instantie vinden die Nederlandse studenten dat hun Poolse groepsgenoten bijvoorbeeld weinig inbreng hebben. Oorzaak is de bescheiden Poolse opstelling en soms ook een minder goede beheersing van het Engels. Later ontdekken de Nederlandse studenten dat de Polen juiste een zeer goede theoretische kennis hebben. De combinatie van die theoretische inbreng en de creatieve oplossingsgerichtheid van de Nederlanders kan tot opvallend goede resultaten leiden. Het is dus de kunst de sterke kanten van ieders inbreng te ontdekken en te benutten.

Gezagsverhoudingen

Ook in het bedrijfsleven gaat het om het benutten van ieders kwaliteiten. Denk nooit dat iemand die anders denkt of anders werkt, het per definitie verkeerd doet. Anders is niet beter of slechter. Je moet rekening houden met elkaars wensen en mogelijkheden. In Nederland hebben we bijvoorbeeld niet altijd oog voor iemands status en positie; iedereen is gelijk, vinden wij. In de meeste andere landen kun je niet om gezagsverhoudingen heen. In het onderwijs zie je dat in de relatie tussen studenten en docenten. In Nederland is deze horizontaal, elders verticaal.

Omgangsvormen

Dat geldt ook voor organisaties en bedrijven. Wil je zaken doen in het bedrijfsleven, dan moet je op hoog niveau insteken. Negeer je de formele lijnen, dan kom je niet ver. Het is daarom belangrijk goed te let-

ten op de omgangsvormen, daar kan je de onderlinge verhoudingen uit aflezen. Dat geldt voor zowel gesproken taal als lichaamstaal. Hoe begroeten mensen elkaar? Noemen ze elkaar bij de voornaam of achternaam? Gebruiken ze aansprektitels? Hoever staan ze van elkaar af, maken ze een buiginkje? Dat soort waarneembare dingen spreekt boekdelen!

Misverstand

Naast taal spelen ook andere cultuurelementen een rol. Helaas bestaat daar veel misverstand over, gelet op de debatten in de politiek en de media. Mensen zijn uiterst complexe wezens, ook in sociaal en cultureel opzicht. Hoe zij zich gedragen hangt af van veel factoren. Denk aan kenmerken als opleiding, sekse, maatschappelijke positie, ervaring en politieke overtuiging. Er bestaan wel veel spanningen tussen immigranten en de lagere klassen in een land, maar dat heeft niets te maken met afkomst. Concurrentie op onder andere de woningmarkt en de arbeidsmarkt leidt tot angst, afkeer en kritiek.

Weerstanden vermijden

Bovendien knagen mensen met andere leefgewoonten aan de zekerheden van mensen die denken dat hun eigen manier van leven heilig is. Die weerstanden kun je volgens mij alleen vermijden als je elkaars cultuurelementen begrijpt en accepteert. Dan pas is samenwerking mogelijk en zul je zien dat het veel voordelen biedt. Dat geldt voor scholen, bedrijven en in de wijken. Dat is ook de centrale boodschap in mijn boek *Interculturele samenwerking en communicatie*."

- Stimuleert tot nadenken en groepsdiscussie
- Met veel praktijkvoorbeelden
- Sterk uitgebreide website, met o.a. toetsen, samenvattingen en voorbeelden

www.interculturelecommunicatie.noordhoff.nl

Leren interviewen

M.J.B. Hulshof

5^e druk 2007

ISBN: 978-90-01-41702-4

106 pagina's

Prijs € 23,85

Leren Interviewen is een compacte en helder geschreven methode. Het boek leert studenten een interview te houden als methode om informatie te verzamelen. Het interview leidt vervolgens tot een schriftelijk verslag.

Het boek begint met de rol van het interview in verschillende beroepscontexten. Verder komen aan bod: vraagcategorieën, doorvraagtechnieken en het voorbereiden, afnemen en uitwerken van het interview.

De theorie wordt geïllustreerd met voorbeelden uit kranten, tijdschriften en tv-programma's.

Op www.lereninterviewen.noordhoff.nl staan uitwerkingen van de oefeningen, formulieren, extra oefeningen en voorbeelden.

Taaltopics Presenteren

C.W.P. Braas, J.S. Kat, I. Ville

4^e druk 2010

ISBN: 978-90-01-77443-1

112 pagina's

Prijs € 25,95

Taaltopics Presenteren is de perfecte voorbereiding voor een goede presentatie.

In *Taaltopics Presenteren* leren studenten stap voor stap en aan de hand van verschillende checklists en oefeningen hoe ze een succesvolle presentatie kunnen houden. Veel aandacht is er voor de voorbereiding van een presentatie, het omgaan met spreekangst, effectief gebruik van middelen, de inzet van media en diverse spraaktechnische aspecten.

Taaltopics Presenteren is vooral een praktisch boek. Studenten die het boek hebben doorgewerkt, zijn in staat een adequate presentatie te houden voor verschillende doelgroepen. Presenteren is te leren!

Zakelijke communicatie

D.M.L. Janssen,

J.L.M. van den Hurk,

F. Jansen,

G.F. Kinkhorst,

M. Lagendijk,

M.H.C. van der Loo,

P.J.M. van Steen,

G. Verhoeven

5^e druk 2007**Deel 1:**

ISBN: 978-90-01-43274-4

448 pagina's

Prijs € 55,95

Deel 2:

ISBN: 978-90-01-43252-2

376 pagina's

Prijs € 55,95

Zakelijke communicatie is bedoeld voor studenten in het hoger onderwijs die hun communicatieve competenties verder willen ontwikkelen. De verschillende domeinen van mondelinge en schriftelijke communicatie komen in afzonderlijke modules aan de orde. Daarbij wordt theorie afgewisseld met praktische adviezen en talloze voorbeelden uit de beroepspraktijk.

Op www.zakelijkecommunicatie.noordhoff.nl is voor studenten oefenmateriaal te vinden. Voor docenten staat er een docentenhandleiding op deze website.

Zakelijke communicatie deel 1 bestaat uit vijf modules:

- Analyse van de communicatiesituatie
- Structureren en formuleren van teksten
- Overtuigen
- Brieven, e-mails en memo's
- Mondelinge presentaties

Zakelijke communicatie deel 2 bestaat ook uit vijf modules.

Daarin is aandacht voor:

- Tweegesprekken
- Vergaderen en onderhandelen
- Commerciële teksten
- Onderzoeksrapporten
- Beleidsteksten en adviesrapporten

www.docentengegevens.nl:

Maak hier één login aan om onbeperkt in te loggen op www.toetsopmaat.nl en alle ondersteunende websites van Noordhoff Uitgevers.

Elke dag het klasje van de dorpsschool missen...

Meer dan 250 studenten van Stenden pakten in februari hun biezen om een deel van hun opleiding te volgen op een campus van de hogeschool in Thailand, Indonesië, Zuid-Afrika of Qatar. De Grand Tour is populair, want zo'n ervaring is onvergetelijk.

Een maand is Margriet van Dijk terug in Leeuwarden, maar haar klasje op een dorpsschool in Zuid-Afrika mist ze nog elke dag. Vijf maanden lang gaf de pabostudente er les in een kaal en stoffig lokaal nabij de campus van Stenden in Port Alfred, met een schoolbord dat weinig meer was dan een zwartgeverfde plaat hout. Haar leerlingen spraken alleen de lokale taal Xhosa. Margriet probeerde hen zo snel mogelijk het Engels bij te brengen, want alle lesmethoden gaan uit van deze taal. "Alleen met Engels hebben deze kinderen een kans op een betere toekomst dan op de boerderij, net als hun ouders."

In vijf maanden schreef Margriet - met een medestudente - een methode voor de Engelse les, want die was er nog niet. Maar ze is er niet gerust op dat de basisschool in Zuid-Afrika die lessen ook gebruikt. "Misschien verdwijnt alles wel in een la", zo vreest ze. Dat maakte het afscheid van 'haar' klasje des te moeilijker. Want ze kon wel uitleggen dat haar stage afgelopen was en dat ze terug moest naar haar familie. "Maar wij dan?" vroegen ze...

Bron: Leeuwarder Courant, 10 februari 2010

Student aan het woord **Wiebke Andres**

Wiebke Andres is geboren in Hagen in Duitsland. Zij is 22 jaar, heeft twee jaar pabo achter de rug en studeert nu Duits aan de Rijksuniversiteit Groningen. Wiebke heeft de basisschool en de middelbare school in Duitsland doorlopen.

"Nederlanders schakelen meteen over naar het Duits!"

"Interculturele communicatie is voor mij een deel van mijn leven. Wat mij in de beginperiode in Nederland opviel, was dat de mensen veel hulpvaardiger zijn dan in mijn thuisland. Ze waren altijd bereid mij op taalgebied te helpen. Later ergerde ik me regelmatig aan die hulpvaardigheid. Ik moest Nederlands leren en de voorwaarde daarvoor was dat iedereen Nederlands met mij zou spreken. Veel mensen hoorden echter dat ik uit Duitsland kwam en gingen meteen over in het Duits. Maar wat verwacht je in een land, waar bijna iedereen ten minste een beetje Duits kan spreken?"

Voor mij blijft het heel lastig te kiezen wie ik met 'u' aanspreek en wie met 'jij'. Ik ben gewend dat je tegen iedereen die ouder is dan jezelf, of in situaties waarin je de klant bent, 'u' zegt. Dit is in Nederland anders. Veel mensen voelen zich haast beledigd als je 'u' tegen ze zegt, omdat zij denken dat jij ze oud vindt. Voor mij is 'u zeggen' een teken van respect en beleefdheid.

Ik kan nog veel meer voorbeelden aandragen om duidelijk te maken dat je moet leren met verschillen om te gaan. Je moet de andere cultuur accepteren en je dus ook gedeeltelijk aanpassen. Hoe beter je de taal beheerst en hoe meer je jezelf thuis voelt in een land, des te makkelijker de communicatie zal verlopen. Daar staat tegenover dat je dan ook steeds meer verschillen ontdekt."